

PIETATIS OFFICIUM
MEMORIAE
VIRI
MAGNIFICI AMPLISSIMI
CONSULTISSIMI
JOHANNIS JULII
SVRLANDI

J. V. L.

INCLVTAE REIPVBLICAE HAMBVRGENSIS

PRIMI SYNDICI

OPTIME MERITI

D. XXIII. IVLII A. MDCCXLVIII.

VITA FVNCTI

PVBLICE PRAESTITVM

AB

HERMANNO SAMVELE REIMARO

LINGVAE HEBR. ET ORIENTALIVM PROFESSORE PVBLICO
ET HOC ANNO GYMNASII RECTORE.

HAMBVRGI

TYPIS CONRADI KOENIGII AMPLISS. SENAT. ET GYMNASII TYPOGRAPHI.

Viri undiquaque Eximii, **JOHANNIS JULII SVRLANDI**, obitum praematurum, recenti adhuc & acerbo luctu prosequitur universa civitas: non ignara, qualem quantumque amiserit, nunquam non desideratura animi viribus, rerum experientia, eruditione, dextertate, & diligentia pares. Quem illa luctum, quam mentem, quo minus in ipso statim funere ducendo frequens testaretur, aut quo minus ego tunc communem sensum bonorum, una cum vitae Ejus transactae cursu, pro officii mei partibus, publice exponerem: fecit illa morituri voluntas, qua solemniumpompam exequiarum sibi vetuit fieri, quaque adeo occasionem publicae scriptionis, cum funere indictivo istius dignitatis conjungi solitae, praecidit. Nunc, non tam consuetudini aut dignitati hoc tribui, apparet, quam ipsis vel maxime meritis Ejus in rempublicam, quibus excelluit, quam amoricivium, qui memoriam Ejus pie recolere gaudent, quam expectationi externorum Principum Virorum, apud quos Idem fuit in magna existimatione: quae quidem omnia publicum aliquod monumentum nomini & virtutibus tanti Viri statuedum postulare videbantur. Honorificentissimum igitur famae Surlandiae accidit, quod Amplissimus Senatus, quo Ille neque peritiores neque propiores certioresve testes meritorum suorum habere poterat, singulari mandato Viri Summi memoriam posteris scripto commendari jussit. Qua in re Noster Magno Consuli hujus Reipublicae JOHANNI ANDERSONO, qui & ipse silentio humari voluerat, * exaequatus est, ut quemadmodum hujus

A 2

* Confer, si placet Monumentum honori ac memoriae Magnifici JOANNIS ANDERSONI positum a Jo. Dieterico Wincklero, tunc Rectore Gymnasii, nunc Superintendente Hildesheimensi Meritissimo, Hamb. 1743. fol. A 2. b.

hujus immortalia decora tamen non siluit grata civitas, sic non magis de SVRLANDI divino plane ingenio, de vasta jurium & rerum cognitione, de incredibili vi & copia dicendi, de usu multiplici vitae, de infinitis laboribus pro re communi exhaustis, de ceteris denique laudibus plurimis, tacendum arbitraretur.

Utinam verò ad explicandas pro merito Viri virtutes parem non voluntati minus quam veritati facultatem afferrem. Non dico jam hanc tenuem scribendi, quae excellentiam quidem & magnitudinem meritorum, quibus Ipse vivens admirationi fuit, nunquam assequetur; quae tamen simplicitate sua fidem forte majorem invenerit, quam si sublimitate orationis turgidior res ipsas in majus extollere videretur. Dico autem facultatem illam, quae ex ipsa vitae omnis actionumque SVRLANDI cognitione interiore plura possit singularia expromere: quoniam in magnorum virorum dictis factisque & scriptis enarrandis non tam verendum est, ne copia aut varietate satietatem crees, quam ne excitatam cupiditatem lectoris destituas. Enimvero ipsa nunc moesta familia, quanquam praecipua vitae ejus momenta indicaverit, dolet tamen, parcio rem eum domi quoque fuisse in attingendis iis rebus, quae ad se suasve laudes pertinerent. Sunt quidem mihi alia publice, sunt ex aequalium & amicorum, sunt ex ipsius Viri Magnifici sermone & consuetudine cognita; sed in quo genere se jactavit praecipue, & in quibus divinam illam ingenii & dicendi scribendique vim exercuit, ea in Curiae, in Principum, in Regum cancellis & tabulariis latent debentque latere. Nonnulla quoque SVRLANDO mandata sunt negotia, haud prorsus ignota quidem, sed quae difficultatibus temporum nostrorum sic involvuntur, ut quo magis exulcerata essent, & non nisi peritissimo cuique ac prudentissimo committi possent, eo minus prudentiae sit, compositorum memoriam repetere atque refricare. Quae quidem eo spectant, ut non modo sterilitati cuidam meae in scribendo ignoscant cives nostri, sed & mecum dicant, non posse nos officio erga Magistratus vel publica negotia administrantes, gratis habendis, laude, obsequio, reverentia, sic satisfacere, quin plura semper debeamus: quatenus illi multas pro nobis secreto molestias devorant, multa consilia versant tentantque, multos labores perferunt, multas tempestates de capitibus nostris depellunt, quorum omnium vix rumusculi quidam ad plurimum aures allabuntur.

Praestemus vero jam, quod possumus, officium SVRLANDO nostro, ac primum summis quasi lineis imaginem Viri,

Viri, quae & praestantiam ejus quodammodo adumbret, describamus. Videtur enim in hoc natura, quantum donorum conferre unum in hominem posset, experta: ita neque corpori, neque animo, quicquam facultatum aut absolutio- nis adstrui potuisse diceres. Statura illi procera, corpus membris omnibus congruenti forma & dimensione coagmentatum, nervis, musculis, lacertis adeo firmis & agilibus, ut & athleticam valetudinem, qua utique primo per naturam gavifus est, prae se ferrent, & hominem ad omnes corporis exercitationes, si iis foret opus, habilem demonstrarent. Et junxerat sane illi naturae robori, quando id ferebat aetas, populares dicam? an nobilitatis & militiae? artes. Nec enim saltare tantum commode ad modos didicerat, sed & saltu illo, quo Romani olim ad bellicas meditationes instituebantur, mirifice valebat. Vidi illum juvenem incredibili levitate ex infimo se loco in editum subito efferentem; mox de sublimi, quasi volatu quodam certo, se demittentem; mox objecta corpora, humeros adeo suos altitudine attingentia, levi nixu superantem. Testantur etiam aequales Academici, ludum illi jocumque fuisse, quod aliis non sine vitae membrorumve periculo suscipi videbatur, ut a pedibus equi, ad eam exercitationem in hujusmodi scholis facti, stans in solo, se in ephippia conjiceret, aut in ipso equo medioque saltu se converteret, aut à capite rursus equi se ex sella ejus in terram vibraret. Arma etiam scite tractasse, quin luctae adeo jactationes varias & artificia calluisse, meis oculis credo. Sic ut nihil hujus generis intentatum reliquisse videatur: five Ille in omnibus, quo ducebat natura, voluit excellere; seu cum Trajano mutationem laboris instar refectionis existimans, * animum corporis motu relaxare; seu in illa varietate fortunae, cui expositum se sentiebat, comparare se ad militiam quoque, cui animum adjecisse aliquando, scio; certe ut hujus occasione ad alias dignitates emergeret. Est, cur divino numini habeamus gratias, quod SVRLANDVM nostrum ab hoc consilio ad vitam civilem traduxerit, & Patriae suae vindicavit, ubi robustissimo corpore robustiorem animum pacis artibus, ad salutem publicam, exerceret: nisi quod vehementer dolemus, tantas corporis vires intentioni mentis expectatione celerius succubuisse, & laboribus assiduis, prae quorum studio, quasi totus mens esset, naturae saepenumero somnum, ceterasque necessitates denegaverat, attritas sensim fractasque, magnum hospitem non diutius sustinuisse.

B.

Enim

* Plinius Paneg. cap. 81, 1.

Enim vero hac se parte nostri nobiliore Vir Amplissimus vel in primis supra plurimos mortalium extulit : hac ille se jam à parvulo magnum, non tam fore, quam esse, prodidit parato ingenio, lusu carminum, acie mentis, naturali facundia, ut inter puerum virumque nihil, nisi quod aetas ipsa & experientia secum fert, discriminis, interesset. Ita judicant, qui eundem jam a sexto noverant aetatis anno. Mirandum vero vel maxime est, in tam erecta ac vivida indole & locum habuisse memoriam, quae juxta celeriter arriperet ediscenda & diutissime retineret; & studium atque sedulitatem, in iis rebus, quas non nisi memoria complecti possumus, operam strenuam collocandi. Nam si exempla spectemus, plurimi vel tardius infigunt animo quae pertinaciter haereant; vel si levioere hic opera defungi possint, non diu post effluxisse sibi, quae perceperant, queruntur; vel denique, si paulo altioris sibi videantur ingenii esse, severiorem illam linguarum & historiae disciplinam adspernantur. Nostro primum benignior natura concesserat, quae summa in hac facultate cogitari possunt, non inferiorem celeritate tenacitatem. Illius celeritatis argumentum ex adolescentia juvabit repetere; quam cum aleret adhuc Stadae, sub peritissimo magistro RICHEYO, studiis humanitatis, atque oratio forte in laudem Caroli XII. Augustissimi Sueciae Regis, qua is cum Alexandro M. contenderetur, elaboranda, & in consessu Illustrium Virorum habenda publice esset, nescio quibus de causis accidit, ut pridie vesperi vix duas partes tertias orationis Surlandus perfectas, nullam vero adhuc memoriae mandatam haberet. Ibi vero non immerito Cl. Richeyus & juveni & sibi timere, ne quid minus dignum Splendida Concione postridie admitteretur: incitare & hortari alumnus suum, ut nervos omnes intendat: dubitare vero ac propemodum desperare de optato successu: contra Surlandus, jam virum sibi suarum conscius, bono illum animo esse jubere: non defuturum se susceptis partibus, dicere. Quid fit? noctem illam totam advocat in auxilium: postridie mane hora quarta humanissimo Praeceptoris suo submittit absolutam orationem, eam quidem, quam facile agnosceret non dormitantis esse opus, & quam paucissimis emendatis reddere discipulo posset, nunc semel iterumque relegendam, ut cum aliqua saltem specie memoriae de scripto recitaretur. At noster, sumto hora sexta jentaculo, totam illam, licet bene longam, subito sic quasi devorat, ut eam hora decima, semoto libello, sine haesitatione ulla, ne respiciens quidem unquam chartae subsidium, confidentissime magnaue cum *παρρησία* effuderit; mirantibus orato-

oratore juvenem auditoribus, & magis mirantibus, postquam à Richeyo, quantum ille sibi temporis ad edificandum indulisset, accepissent.

Hac igitur promptâ facultate instructus juvenis SVRLANDVS, memoriam, velut aerarium quoddam bonarum artium, omni genere humaniorum literarum, & multa lectione, multo usu, studiosissime replevit, hosque thesauros, hanc infinitam copiam rerum, ad extremam usque aetatem fidelissime asservata, sic in promptu habuit, ut nihil tempore detritum, nihil obscuratum esse, aut omnino excidisse, omnia quasi recentia ad nutum se praebere viderentur. Praeter Latina, in quibus Romani cultioris stili elegantiam affecutus est, gallice, anglice, belgice sic sciebat, ut & scriberet & loqueretur, velut qui apud quamque istarum gentium aut natus aut educatus, certe diu versatus fuisset: quarum linguarum tamen nonnullas brevissimo tempore & quasi aliud agens addidicerat. Gallicae vero linguae nitorem grammaticis etiam & criticis subsidiis ad extremum usque excoluit; & paulo ante mortem *Abbatis Girardi* praestantissima hoc in genere praecepta non dedignatus est cum ipse legere, tum liberis suis tractanda praeire. Praetereo Italica & Hispanica, quae intelligebat certe affatim; patrii vero sermonis tantus artifex fuit, ut neque puritate & copia, neque proprietate & delectu, neque vi aut gravitate, neque ornatu denique & splendore dictionis a quoquam facile vinceretur: non minus carmine, si id quidem egisset, valens, imo inconditas quarundam Germaniae provinciarum dialectos loquendo imitari aptus. Historiae quidem omni, praecipue tamen illi, quae ad usum vitae transferri potest, & maxime quae ad constitutionem Imperii Germanici spectat, operam commodaverat: Hujus enim non modo origines, successiones, fata, leges & jura, etiam quoad Ordines & Provincias singulas, ex prisca repetebat memoria; sed & sua aetate viventes Principes, eorundemque Ministros, & cujusque aulae interiorem indolem atque agendi regulas; tum quae regionibus singulis per naturam beneficia essent concessa, nationis cujusque mores, civitatum commercia, navigationes, artes, regimen, non aliter perspexerat, quam possunt, qui in quaque earum rebus administrandis praefuerunt. Et erat utique in pluribus Germaniae aulis ac civitatibus ipse multum versatus, & colloquio ac consuetudine, imo familiaritate & amicitia, Virorum ubique Summorum gavifus; ut experientia & docili vitae usu ad magnam partem hujus cognitionis pervenerit. Quanquam vero ne Germaniae quidem loca omnia adierat, multo minus

apud Gallos, aliove externos, tempus, opes, vires profuderat: tamen plurimum domi peregrinatus legendis itineribus, quae quisque vel in remotissimas orbis terrarum partes instituisset, ubi vis terrarum quasi domi erat: adeo illi omnium locorum descripta imago obversabatur, qua meliorem dare, qui in singulis diu commorati essent, vix potuissent. Parisios si memorares, Noster in omnes urbis vias, insulas, fora, theatra, bibliothecas, hortos, palatia, ipsam aulam in primis, mores, artes, vitaeque consuetudinem se immittere: ut per complures annos domicilium ibi habuisse crederes. Mexici quis se fuisse diceret: audiebat à Surlando, quae vidisset ipse, proventus terrae, divitias omnes, temperiem aëris, alluentis maris sinum, portum urbis, Academiae & rei civilis constitutionem. Si Moguliticam alius patriam jactaret: (& erat apud nos, qui se Principem filium Imperatoris Mogulitici regno pulsam magna arte praese ferret) Surlandum inveniebat, apud quem causam diceret, qui quaestionibus ad rem facientibus agigaret hominem, qui tentandi ejus gratia, ex istius regionis & regni statu, varia, velut obiter, proferret in medium: ut nisi vel vere fuisset qui videri volebat, vel versutissimus fuisset ingenio & diu multumque ea parte terrarum versatus, indagines & retia à Surlando tensa effugere non potuisset.

Venio nunc ad Juris Legumque vastam & variam compagem: in quo genere hoc magis valuisse SVRLANDVM judicari potest, quo magis ad ejus, quam profitebatur, vitae institutum spectaret, & ipsa exercitatione quotidiana iustineretur. At ne quis mihi cogitet, Virum ab ingenio naturali paratum, & usu magis magisque edoctum, spretis legibus civilibus, ad id tantum quod sibi aequum esset visum, atque ad consuetudinem & praesudicia se attemperasse: provocho ad Amplissimorum & Gravissimorum Virorum testimonia, qui pulchre norunt, Romani etiam Juris constitutiones, ipsaque legum verba & loca eum habuisse in numerato; & supervenientem interdum intricatissimis quaestionibus in Senatu agitatae, e vestigio, & vix obiter audita causa, legem Corporis Justiniani excitasse, quae verbis disertis finem disceptationi imponeret. Erant praeterea Imperii Germanici statuta, tum pacta, foedera, transactiones Europaeorum Principum, leges etiam variorum maritimae, quaeque ad commercia, ad artes, ad rem monetariam referenda sunt, Viro Consultissimo quasi intima, sic ut totius orbis terrarum, veteris & recentis memoriae, statum, Patriae suae sublevandae causa, perlustrasse videretur. Quid vero de ipsius Reipublicae nostrae historia & constitutionibus dicam? breve facturus sum,

sum, si dixerō, tabularium publicum, & quae in illo afferantur documenta, privilegia, senatusconsulta, populi scita, leges, mandata, controversiarum acta, eatenus menti ejus praesentia fuisse, ut quoties postularēt usus, quid in singulis definitum, gestumve, aut quo recurrendum sit, posset indicare.

Atqui haec tam late vagata vis memoriae administra tantum fuit majoris perspicacitatis, sublimioris ingenii facultatisque dicendi, & quod maximum est, amoris erga cives patriamque universam. Nolo jam lites privatorum attingere, quibus Ille cognoscendis & dirimendis rationes gravissimas instruxit: quoties Idem, si quid esset deliberandum in Senatu, prudentissimo consilio praesto fuit? quoties, si agendum cum Civibus, quae vere salutaria essent, scriptis dictisve diserte explanavit? quoties ad concordiam ordinum & collegiorum, ad commerciorum & navigationis incrementa, ad progressum opificiorum & artium, ad disciplinae & oeconomiae civilis emendationem, mente, lingua, manu fuit intentus? Enim vero cum plurimum, & prope supra fidem, posset, exquirendis pro data quacunque causa speciosissimis argumentis, iisdemque magna eloquentiae copia ornandis, ut ad persuadendum vel peritissimis consilium non optimum nihil illi praeter malam voluntatem videretur deesse: nunquam tamen commodum suum, nunquam affectum animi, nunquam amicitias & necessitudines, aut quicquam denique aliud praeter commune verumque bonum sciens spectare repertus est, ad quae facundia illa excellenti abuteretur. Quare si rerum scientia, si inventio momentorum, si ordo naturae consentaneus, si elocutio diserta & elegans, si animus denique ipse & causa bona, maximam habent vim ad assensionem impetrandam, & Oratorem efficiunt optimum, rebusque administrandis idoneum: dubito, an post veterum illustria exempla, his qui ad rempublicam accessuri aliquando sunt, quicquam ad imitandum proponi fructuosius possit, scriptis Surlandi colligendis versandisque. Nec enim hic audienda est umbratica scholae disciplina, quae se primum in contemplatione tantum aut fictis jactat argumentis, naturalem veromentis vigorem plerumque praeceptis sic constringit, atque in tessellatis dicendi figuris tantum artis profundit, quasi nervos ipsos verae eloquentiae voluisset incidere, & ab optimo dicendi scribendive genere quam longissime avocare. Hic ratio, hic natura rerum, hic animus ipse sui certus propositi loquitur, & audientem legentemve sic inducit in ipsam causam, ut plus lucis non desideret, & perspicentiam veri non

ab arte mutuari, sed a rebus ipsis accipere, ut suam assensionem volendique inclinationes, non ab aliena facultate excitari, sed ex sese ultro generari arbitretur. Quodsi haec Vir Magnus longa meditatione, studio aut retractatione perfecisset, & minus habuisset admirationis, & pauciora longe praestitisset. Nunc ad omnia, quae subito inciderant, tam paratam facultatem habuit, ut vix alias magis satisfacisse difficillimis rebus, aut ulla scripta comitius perpolivisse judicaretur, quam quae inopinata necessitas celeriter expedienda objecisset. Quotusquisque vero est vel exercitatissimus in cogitando, loquendo, scribendo, qui non interdum se hominem sentiat esse, cujus impetus animi non curis & negotiis, non colloquiis, jocis, conviviis, non valetudine, vigiliis & doloribus corporis, interdum hebescat aut retardetur? Unus Surlandus tanto excelebat mentis robore, ut post plurima seu laetiora seu tristiora, quae distrahere ejus intentionem possent, post noctes aliquot insomnes, ac vel in media corporis debilitate & acerbissimis doloribus, aut inter obtrepentes in ipsa Curia relationes & disceptationes, nec minus promte, nec minore judicio, aut stili nitore, quae agenda sibi obvenissent, exsequeretur. Sed fallor, aut majus adeo quid est, agere coram aut scripto cum Summis Principibus, eorumque Amicis: fastigio & splendore dignitatum non perturbari aut dimoveri ab instituto: licentiae aularum, quae in vita urbana ridendi & cavillandi occasiones venatur, occurrere: penetrare in cujusque interiorum indolem, & pro suo quemque ingenio permulcere, capere, retinere: fidem sibi, amicitias, existimationemque prudenti sermone & vitae usu parare: aversos a nostris rationibus animos, & potentia sua haud parum confisos, molliter flectere, edocere: asperioribus dictis & postulatis modesta & circumspecta constantia, iisque verbis respondere, ut nihil neque de reverentia, quae Summis Potestatibus debetur, deminutum, neque de juribus aut commodis Patriae abrasum possit existimari. Atqui sine jactantia quadam nostra dici hoc potest, de quo longe lateque constat: quascunque aulas legationibus pro republica SVRLANDVS obivit, in iis omnibus patriae suae honori fuisse: nec potuisse sibi temperare Viros Illustres, eosdemque candidos ingeniorum aestimatores, quin felicem praedicarent civitatem, quae tales tantosque consiliis & negotiis publicis posset admovere; hinc amplexos esse Virum, & amicitiam cum eo junctam literarum commercio constanter aluisse, atque judicio ejus interdum in rebus gravissimis esse usos.

His

His meritis, hac gloria, domi forisque cum esset Noster, praecipuae Ejus laudi cedit, quod nunquam vel minimum prae se tulerit arrogantiae, aut cum supercilio & frigidius exceperit cives, sed eos potius omni, quae expectari poterat, comitate & humanitate tractarit. Nam quanquam omnino didicisset, officii partes agens, cum vultu serio, cum gravitate & pondere loqui, & si res ferret, pro auctoritate sententiam dicere; tamen nihil illo fieri poterat in omni conventu privato & sermone familiari popularius, urbanius, suavius; quod omnium omnino hominum quasi personas indueret, & se ad singulorum conditionem, ingenium, aetatem, sexum, mira facilitate attemperaret: non minus nosset & studeret mediis infimisque placere, & cum militibus, cum mercatoribus, cum opificibus, nautis, redemptoribus, in colloquia ipsis grata descendere; quam alias gloriae sibi duxerat Imperatorem, Reges, Principes apto sermone retinere, eorumque gratiam ambitiose demereri: seria, erudita, gravia disputaret, si velles; rursus in remissiore consuetudine aut convivio, hilaritati, jocis, & in quaecunque societas ferretur, oblectamentis honestis indulgeret: juxta in omnibus delectaret urbanitate & lepore, & emineret ingenio variaque cognitione rerum: sic ut certatim ejus consuetudinem & colloquia omnium ordinum homines ambirent. Erat ceteroquin laboriosissimus, ne somno quidem aut noctibus parcens: & si quando ab occupationibus officii tempus vacaret, varios in omni genere libros studiosè legebat, magno & eleganti judicio, nec paucis sumtibus, ex Germania, Belgio, Anglia, Gallia, undecunque haberi possent, conquisitos: inter quos sunt bene multi ad religionem Christianam & ad pietatem facientes, quos eum attente & cum voluptate versasse novi: quemadmodum ceterorum delectum maxime ad historiam, ad Germaniae jura statumque, ad mercaturae, navigationis opificiorumque oportunitates, omnia ad patriae emolumenta referebat. Multum quoque temporis tribuit epistolis, ad Viros eruditos, aut in eminenti dignitate constitutos, scribendis. Inter haec omnia in familiam, in liberos, haud vulgariter intentus, quorum ipse ingenium, studia moresque exercebat, quorum praeceptores, cum cura delectos, colebat praecipue, & liberalius remunerabatur. Ipse, ut alienissimus ab avaritia, sorditie, aut, quae haec vitia alit, cupiditate, ita nec sumtuosus aut luxui & voluptati deditus: quippe qui, ni muneris dignitas aliud postularret, nec splendorem in cultu, nec ingenia ciborum, nec mollitiem in reliqua vita curaret, modico & tenui facile contentus. Aberat pariter plurimum a religionis con-

temptu, & ut Ipse praestantissimorum Theologorum, Reinbeckii, Saurini, Tillotsoni, Polignaci (ne vivos nominem) scripta legebat libenter, ita nostros praesentes, & docendi genere vitaeque sanctioris exemplo eminentes, habebat in praecipuo honore, cultum Dei publicum non negligebat temere, quippe sensu pietatis intimo imbutus; quem sensum & fovit semper, & in extremo vitae articulo, qui simulationem admittit nullam, prodidit constanter, aliisque inspiravit.

Haec est, quam summis lineis descriptam dare potui, Viri Magnifici imago, qua cum facile intelligam desideria civium neququam expleri, nunc, quantum de singulis vitae momentis explorari potuit, adjungam.

Gens Surlandorum, quae floret apud nos, originem, & forte ipsum nomen, trahere dicitur ex Saurlandia, parte Westphaliae, quae regio Viros perindustrios in varias Europae partes dimittit. † Primus de quo constat, civis Hamburgensis ex Surlandis fuit JOHANNES, nostri Proavus, mercator honestissimus & satis lautae fortunae. Is filium habuit JOHANNEM, Hamburgi natum anno MDCXVI. die xxv. Aprilis, literisque sanctioribus dicatum. Qui postquam per biennium in aula serenissimi Principis Retvicensis à sacris concionibus fuisset, in patria ad templum vetus S. Michaelis, die iv. Aprilis anni MDCXLIX electus Pastor Secundus Adjunctus, hoc officio cum laude functus est, & ex ea causa ad novum Templum S. Michaelis, quod eodem anno die xxvi. Aprilis fundari coeptum & anno MDCLXI. die xiv. Martii dedicatum est, transmotus,* Magistro JODOCO EDZARDO GLANAEO Pastori Primario anno MDCLXVII. in munere successit, ac praeter cetera scripta nonnulla, memoriam perfectae in eodem templo turris, concione eucharistica, ex Proverb. xviii. 10. die ix Martii anno MDCLXIX. habita, & deinde edita,** celebravit. Produxit vitam usque ad annum MDCLXXVII. diem viii. Junii, neque adeo attigit tempus, quo insignis haec urbis pars jura Parochiae accepit, quae illi concessa demum sunt anno sequenti, die xxxi. Januarii. Ex hoc avo Nostri, & ANNA MARGARETA,

† Sunt quidem, qui a Michaele ab Iffelt de Bello Colonienfi libro II. p. 236. memorantur fidei defensores, *Henricus Surlander senior*, cum duobus filiis *Stephano* & *Nicolao*, qui ut Gebhardi Truchsessii milites in urbem Reckelinghausen admitterentur, civibus persuaserunt anno 1583. Sed quo necessitatis gradu nostros contingant, certo pronunciare non possum.

* Memoriam Johannis Surlandi Programmatae funebri coluit Vincentius Placcius, quod legitur in *Memoriis Hamb. B. Fabricii* Vol. III. p. 296. sqq. in quo & annotatur; plures eum Profelytos adduxisse ad nos, Anabaptistas maxime & Judaeos, atque in his Rabbinum Davidem Hieronymum cum uxore & sex liberis. Vide & de hoc & reliquis Surlandis nostris Cl. Jo. Molleri *Cimbriam Literatam* T. I. p. 670. sq.

** *Danckpredigt nach glücklicher Verfertigung des neuen Thurms an S. Michaelis Kirche; samt der Historie der Grundlegung selbiger Kirchen.* Hamb. 1669. 4.

RETA, Julii Johannis Boekelii Medicinae Doctoris filia, nepte autem Johannis Boekelii Med. D. & Ducis Brunsvicensis Archiatri, ac Medicinae primum in Academia Julia Professoris, deinde Physici Hamburgensis, † susceptus est JULIVS SVRLANDVS anno MDCLVII. die XXI. Decembris; qui confecto studiorum & itinerum cursu, summorumque in utroque jure honorum Licentiam nactus, postea anno MDCXC die XXIV. Januarii in Amplissimi Senatus Ordinem & Collegium cooptatus est; ob eximias vero animi dotēs & frequentia in Rempublicam merita in sortem Consularis dignitatis suffragiis Concilii adductus, inde exiit Consul, anno hujus Seculi secundo, die XXIV. Decembris. Utinam felicior civitas in hujus Consulis diuturniore usu fuisset: nam anno statim sequenti die XXVIII. Julii, postquam in altiore hoc loco magis etiam cives humanitate & officiis demereri coepisset, non sine maximo omnium Ordinum desiderio, maturius extinctus est. Reliquit tamen, in quo revivisceret, filium hunc JOHANNEM JULIUM, quem ex SARA BERENBERGIA, Andreae Berenbergii filia, postquam a Joachimo Anckelmanno Duodecimviro vidua relicta esset, in matrimonium ducta, susceperat, anno MDCLXXXVII. die XXI. Maji.

Sed Matrem quidem Nostro vix quinquenni mors eripuit anno MDCXCII. die III. Januarii; & in ejus locum succedente noverca, primum ELISABETHA WICHMANNIA, Joachimi J. U. L. & Elifabethae Beckmanniae filia, anno MDCXCII. die XV. Aug. hinc SUSANNA SOMMIA, Henrici von Somm filia, anno MDCC. die XX. Nov. Patrem etiam ademit sexdecim annos nato, anno, ut dictum, MDCCIII. die XXVIII. Julii: quo magis apparet, non paternis adeo curis, amicitis, meritis, emerisse filium Consulis, sed ipsum sibi ducem maxime & hortatorem fuisse ad juventutem recte collocandam, ipsum suis virtutibus aditum sibi ad gratiam hominum honoresque parasse: quae cum alias longe certissima est ad ampliorem fortunae gradum via, tum praesertim hac in civitate tenenda est, ad cujus laudes hoc quoque pertinet, quod non Appietati cuidam aut Lentulitati, ** sed dotibus naturae & artis, sed industriae & virtuti, honorum praemia tribuantur. Enimvero paterno adhuc prudenti consilio debetur, quod prima

D.

ado-

† Sequor Eberhardum Anckelmannum mox laudandum, qui Bokelios Patrem & Filium distinguit; cum Placcius l. c. omisso Julio Johanne Bokelio, Annam Margaretam filiam faciat Joannis Bokelii Archiatri Brunsvicensis cet.

* Julij Surlandi Elogium scriptum ab Eberhardo Anckelmanno, legas in B. Fabricii Memoriais Hamb. Vol. I. p. 370. sqq. in quarum Memoriarum Serie Senatorum p. 491. corrigendum est, quod Julius Senator factus dicitur 1690. d. 24. Febr. lege Jan.

** Videtur Ciceronem Epist. ad famil. III. 7.

adoleſcentia Noſtri *Friderico Wideburgio* humanitate tinguenda commendabatur. Ejus enim Viri ſingularis dexteritas in formanda aetate tenera poſthaec publice perſpecta eſt, cum ſecundum à Conrectore locum in Johanneo noſtro magno cum fructu tueretur, filium relinquens Fridericum, nunc Profefſorem Halenſem, humanitatis omnis & hiftoriae peritiſſimum. Poſt exceſſum vero Parentis ſui Surlandus Juvenis, de conſilio tutorum, contulit ſe Merſeburgum, ubi Celeberrimus tunc *Johannes Hubnerus* Scholae praeerat, poſtmodum ad Johanneum noſtrum evocatus; quem multis verbis praedicare nihil attinet, cum praeter multiplicem hiftoriae cognitionem, nemo ei pulcherrimam docendi methodum denegaverit, quae quantum valuerit, plurimi ex diſciplina ejus profecti Viri Graviffimi, quorum adhuc utiliſſima operaturitur Patria, demonſtrant. Ergo & docile ingenium Surlandi eo moderatore haud contemnendos fecit progreſſus, ſimul ipſe occaſionem nactus eſt primam, innotescendi externis, amicitiamque cum nobiliſſimo quoque contrahendi, quae ipſi poſtea ſedulo culta haud parum ad ulteriorem fortunae gradum profuit. Sed ultima manus deerat penitus perficendis & limandis Surlandi ſtudiis iis, quibus omnia Academica ſtudia, atque adeo omnis vita cultior, tanquam fundamento, innituntur. Neque huic rei magis idoneus artifex deligi poterat *Michaele Richeyo*, Stadenſis tum Lycei Rectore, ut hodie Gymnaſii noſtri Ornamento; cujus cum nemo non amet & ſuſpiciat politiſſimam cogitandi & ſcribendi rationem, cum exquisita eruditione conjunctam, quis dubitet, ex hujus inſtitutione & exemplo traxiſſe Surlandum, non modo doctrinae ſolidioris ſtadium, ſed & mentis jam per naturam habilis agilem & probe exercitam facultatem? quae ſe deinde uberim conſiliis, dictis ſcriptisque in Patriae emolumenta effudit. Quantum vero Stadae jam eluxerit ingenii ejus magis jam magis exculta fertilitas, uno illo, quod ſupra commemoravimus, documento abunde declaratur: ut non minus dignum tali Praeceptore Diſcipulum merito dixeris fuiſſe, quam Diſcipulo Praeceptorem.

Transacto hic biennio a die ultimo Maji anni MDCCV. ad xvii. diem ejusdem menſis anni MDCCVII. tutum jam pedem proferre coepit in Academiam, non immaturo conſilio praeferens ceteris Altorfinam Noribergeniſum, Viris tunc praeclariffimis abundantem. Ibi quidem hoſpitio & menſa uſus eſt Conſultiſſimi Viri *Henrici Hildebrandi* Conſiliarii Norici & Pandectarum Profefſoris: quem pariter ut Viros Conſultiſſimos *Felicem Spitzium* Anteceſſorem & Conſiliarium Noricum,

ricum; itemque D. *Jo. Georgium Fichtnerum*, Professore[m] Institutionum, Jus Civile, Canonicum & Feudale docentes, audivit. In Jure Publico autem & Historia Germaniae ducem habuit Consultissimum *Eucharium Gottlieb Rinckium*, Juris Publici & Feudalis Antecessorem Primarium. In Philosophia Cl. *Ge. Paulum Roetenbeckium* Logices & Politices Professore[m]: In Mathefi, *Jo. Guilielmum Bajerum*, Philosophiae tunc naturalis & Mathematicum Professore[m], postea Theologum longe Celeberrimum. Omnes vero & docentes ibi & aequales Surlandus singulari felicitate ingenii, morumque suavitate ita sibi devinxit, ut communem cunctorum gratiam colligeret & existimationem. Inter ceteros autem *Jacobum Guilielmum Feuerlinum* & *Johannem Davidem Koelerum*, Decora nunc Göttingensis Academiae, amicos nactus, & plurimi faciens, etiam postea observare ad extremum usque vitae non destitit. Altorfio Lipsiam contendit, velut ad affluentissimam artium omnium mercaturam, ubi plures doctrinae opes compararet. Sed cum jam ipse non spernendas afferret, potuit simul aliis de suo impertire. Neque alienum putavit esse à suis rationibus, ut, oblata occasione, Nobilis cujusdam Juvenis *de Lichtenstein* studia literarum vitaeque cultum moderanda in se susciperet: cui & praesuit ad annum usque MDCCXI, quo electioni & coronationi Imperatoris Augustissimi CAROLI VI interfuit Francofurti. Inde ad plurimorum Germaniae Principum aulas invisens, non splendoris quidem & magnificentiae otiosum egit spectatorem, sed in cujusque interiorem constitutionem & administrationem, & in totius Imperii Germanici singularem coagmentationem diligentius inspexit, atque ita, consultis etiam huc facientibus scriptis, ut Historiae, ita Juris Statusque omnis Germanici, si quisquam alius, multo peritissimus evasit.

Reversus in Patriam est ea rerum suarum conditione, quae inertiam otiumque, a quibus & per naturam abhorrebat, non admitteret. Igitur varias statim vias, quippe ad plurimas accinctus, tentare coepit, quibus & ipse ad aliquem fortunae & honoris gradum eniteretur, & quod in se erat artis & industriae utiliter collocaret. Modo ad aulam certam intendere consilia: modo ad militiam se convertere: modo, ubi haec non successerant, alia agitare animo: sed iniquam ubivis & adversantem sortem experiri: quasi illum externa spectantem, & illustriori utique loco idoneum, ideo tantum de spe concepta dejicere, & difficultatibus constringere voverit numen divinum, ut in Patriam potissimum suam quod habebat facultatis conferret. Coepit igitur, suasu necessariorum,

rum, causis in foro agendis tempus suum transmittere: cui instituto oportunitates plurimas suppeditare poterat volebatque lubens JOHANNES FRIDERICUS FÜRSENIUS Jureconsultus apud nos celebratissimus, ejus tunc ostia pulsabat fere, quisquis in re aliqua gravi felicem juris sui successum cupiebat. Hic illico Noster oculos & admirationem civium, Judicum, Magistratum coepit in se convertere, quum in ejus scriptis, quae rarissime conjuncta sunt, simul et scientia Juris Patrii, Civilis, Publici, & ignea vis ingenii, lepos, ordo, puritas, & elegantia orationis reperirentur: omnesque eum jam amplissimis officiis & honoribus natum dignumque judicabant. Igitur, cum velut tirocinii loco in illo forensi ludo tam dextre versaretur, visum est Licentiam Summorum in utroque Jure Honorum ex Academia petere. Quo animo Groningam profectus hoc ornamentum meruit anno MDCCXV mense Augusto publice disputans *de Literis Maritimis, vulgo, von Zee-Briefen*. Fuerat enim semper ad commercia, velut animam & spiritum Reipublicae nostrae, & praesertim ea quae mari exercentur, maximopere attentus: proposueratque sibi hoc ipsum de literis maritimis argumentum, sicut Sectione postrema Disputationis Ipse indicavit, alia occasione persequi. Neque praeter continuos ex hoc tempore labores ipsi impositos, quicquam obstitisse videtur, quo minus & de his Literis plura commentaretur, & quod vel maxime optassemus, *Corpus Juris Maritimi*, quod meditabatur, perficeret. Superest tamen inter ejus chartas quaedam materia ad Corpus istud concinnandum collecta, quam in III Partes digerere se velle dixit: quarum prima omnes leges maritimas, altera Scriptores Juris Maritimi selectiores, tertia casus singulares, praesudicia, & controversias nationum & rerumpublicarum ad Jus Maritimum pertinentes, complecteretur. Sed dudum de absolvendo instituto desperans totum Filio natu maximo, in studia paterna cum laude succedenti, commendavit, qui ejus prope diem specimen dabit publice, integrum deinde, nisi graviora intervenerint impedimenta, elaboraturus.

Habita pro impetrandis honoribus disputatione, Consul-tissimus SVRLANDVS sine mora ad clientes suos rediit, & electus a laudato Fürsenio gener, anno sequenti, die XIV Octobris, cum Virgine filia ejus unica, nunc Vidua moestissima, ornamentis cum ceteris tum ingenii etiam, a natura pariter & institutione solerti, instructissima, nuptias celebravit: atque hoc pacto conjuncta cum Socero familia, forenssem porro ad vocationem secutus est: donec, auctus exultatione & favore, anno MDCCXIX. die XI. Octobris communibus Amplis-simi

fimi Senatus suffragiis, & ex voto univ[er]sae civitatis, Syndicus hujus Reipublicae electus est; cujus deinde Dignitatis primum locum a morte Viri pariter de Patria meritissimi, Jo. ANTONII WINCKLERI J. U. D. & Proto-Syndici, (quae die iv. Decembris anni MDCCXXVIII. contigit) usque ad finem vitae, inter labores fere incredibiles, aequali semper fide, meritis indies novis commendabilior & celebratior, obiit. Hic vero difficilius mihi fuerit exitum reperire quam principium dicendi, si ad singula descendere liceret, quae Viri Magnifici eximiae facultati, industriae & virtuti debet Civitas: five multitudinem & varietatem negotiorum domi forisque occurrentium, seu molestiam & difficultatem spectes, seu celeritatem & dexteritatem, qua Ille commissa sibi expedit. Age vero, per summa saltem capita eundo, ex Surlando metiamur vires, occupationes & versatilem sollertiam Syndicorum Hamburgensium. Nam ut de capitalibus quaestionibus inducendis non dicam, quae velut Syndici Junioris partes nunquam in Surlandum cecidere: quot civiles putamus fuisse causas, intricatas illas dico & spinosas, quae, ut in consilium & suffragia ire de iis Amplissimus Senatus possit, explanandae rationibus adhibitis Nostro mandatae sunt? Constat enim inter omnes, nihil generatim huic, quod per se expeditum & exigui esset negotii, commissum, & graviora non pauca esse imposita, & plurima ejusmodi ipsam in omni genere sponte perficienda suscepisse: ea erat Amplissimi Collegii de virtute ejus sententia, ea Viri ipsius ad ardua quaevis alacritas. Accedebant lites privatorum plurimae, in quibus, ne iudicio contenderetur cum sumptuum & temporis dispendio, tentandae compositionis causa, arbiter vel a partibus expetitus, vel a Senatu datus est. Nec ab hoc loco multum abhorrent fori Bergedorffensis causae: in quo municipio, Lubecensibus nobiscum communi, hujus oppidi & circumjacentium quatuor tractuum causae, per delegatos ex utraque urbe iudices, bis quotannis disceptantur, alternante inter Lubecenses & Hamburgenses iudicii praeside. Cui officio, tunc, si praesidendum esset, onerosissimo, ita vacavit Vir Magnificus, ex quo Primus Civitatis Syndicus fuit, ut nec auctoritate majore, nec justitia aut fide, nec emolumento communi, quisquam possit. Non praetereundum hic videtur, quod, cum postrema vice paulo ante obitum aeger jam & vacillans corpore, prostratis viribus omnibus, ad hoc se officium accingeret, dissuadentibus amicis dixerit, se nec refugisse unquam laborem, & si Deo ita visum sit, in labore velle mori. Et peregit non tantum iudicis partes animo nequaquam fracto, sed & ad Amplissimum Senatum

tum statim de singulis, scripto, quod decumbens, in vehementissimo dolorum sensu, illi qui a manu erat calamo excipiendum dictaverat, retulit: tam immota mente, tanta rerum perspicacia, tanto ordine, iis verborum & dictionis luminibus, quasi in vacatione doloris & molestiae omnis valetudinem optimam cum aetate vigente animo obtemperantes & ministrantes habuisset. Quanto magis illum his praefidiis instructum necesse est animo valuisse, cum praeter jam dicta, aut in Illustri Senatus Concilio deliberantibus, memoria & experientia rerum gestarum, itemque consilio suo adesset; aut auctoritatem Senatus de rebus ad communem salutem spectantibus, omni rationum pondere munitam, civibus perspicue exponeret; aut cum delectis ex Civium Collegiis secretiores conferret sententias; aut quae in omni parte Reipublicae emendationem paterentur examinaret, & quae emolumento esse possent excogitaret. Sane & injussus atque privatus non cessavit curas suas in omnia & singula, quomodo melius & commodius instituerentur, convertere, idque, cum ferret occasio, monere. Sic ejus consilio & suasu factum novimus, ut Collegium Mercatorum, supra Janum mercatorum, Bibliothecam, quae mercatoribus inserviret, instrui curarit. Eodem pertinet, quod instar boni civis Patriaeque amantis, corrigendis quae inter nostrates perinde ut alibi dominantur vitis, ad librum omni parte elegantissimum, qui sub *Patriotae* titulo prodiit, symbolas quasdam, una cum aliis Viris ingenio, doctrina, virtute Amplissimis, contulit; si forte latens etiam sale suo lepidissimo mores singulorum in melius posset reformare. Enimvero praeter haec, quae vel ex mandato vel sponte cum civibus egit, in tantos humeros incubuerunt plurima cum externis negotia: propter quae vel cum Ministris Summarum Potestatum, hic aut in vicinia degentibus, conferendi saepenumero sermones fuerunt: vel funesta quadam domo Augusta, luctus, aut in successibus laetitia, quae ad civitatem nostram pertineret, coram aut literis observanter testanda: vel de Amplissimi Senatus Civumque sententia edocendi Legati nostri in Principum aulis degentes: vel Reipublicae nostrae aut communis liberarum Germaniae civitatum causa apud Caesarem vel summa Judicia assertione dilucida vindicanda: vel jura & privilegia nostrae civitatis singularibus libellis publice ad liquidum demonstranda: ad quae quidem omnia Vir Magnificus tam praesentem animum, tam politam vivendi suavitatem, tam blandam oris facundiam, tam paratam historiae & publici Juris copiam, tam modestam & circumspectam in tuendo causae proposito

pru-

prudentiam attulit, ut & ipse laudibus ferretur omnium, & Patriae suae Summas Voluntates partim recens conciliaverit, partim propensas retinuerit & confirmavit, partim abalienatas deliniendo ad veterem gratiam revocavit: multaque hoc pacto Civitati vel commoda comparaverit, vel que imminabant damna, ab eadem, quam fieri poterat, mollissime averterit. Nec defuisse illum scimus charissimae Patriae, si quando collectam privatim gratiam Illustrium & potentissimorum Virorum, eamque officiis suis & literis studiosissime cultam, in communem posset salutem convertere, & quae Reipublicae interessent per eosdem maturius resciscere, vel cognita promovere, tueri, perficere: sic quidem, ut cuius opera rationibus nostris prospectum fuerit, ad paucos omnino dimanarit.

Quid mirum igitur, si tam spectatae virtutis Vir quam saepissime delectus est, legationibus ad varios Europae Principes eorumque aulas Reipublicae causa obeundis? quarum legationum omnino quatuor & viginti connumeramus, unam ad Augustissimum Imperatorem Caesarem, unam ad Potentissimum Regem Magnae Britanniae in Angliam, duas ad Eundem Hanoverae morantem: unam ad Potentissimum Regem Daniae, Hafniam, quinque ad Eundem, Germanicas invisentem provincias: duas ad Celsissimum Principem hereditarium Daniae, in vicinia agentem: duas ad Potentissimum Regem Borussiae: unam ad Serenissimum Ducem Guelferbytanum: octo ad ministros regimen Hanoveranum, (in quibus duae simul ad Regem Augustum) unam ad Stadense administrantes. Sed Historia mihi Hamburgensis scribenda esset, si de singulis vel legationibus, vel reliquis demandatis Viro Magnifico officiis exponere distinctius vellem: quoniam plerisque rebus nostris Viri huius opera sic implicata est, ut de ejus meritis pro dignitate dici non possit, nisi singularum actionum causae, occasiones & eventus simul memorentur. Quod cum nemo hic temere a me requirat, malo indicatis generibus defungi, quam enarratis singulis quibusdam paucioribus, maximam & gravissimam partem intactam relinquere. Unum hoc praetermittere silentio non possum, quod ad universa Ejus officia pertinet: non modo Amplissimo Senatui & Civibus Eum omni ex parte satisfecisse, sed & acceptum honoratumque fuisse externis & Summis Principibus. Vel ex postrema legatione ad Caesarem Augustum, quanta cum gratia dimissus est, comitem & socium, ut rei bene gestae, ita & laudis, habens Virum Amplissimum & Consultissimum VINCENTIUM RUMPTIUM J. U. D. & Senatorem reipublicae Meritissimum: cum post solennia verba, Augustus

gustus Germaniae Pater ex Eo de rerum Hamburgensium statu, & subsidiis quae ad florem Reipublicae pertinerent, non leviter inquirere dignatus est, & abeuntes non tantum utrumque torque aureo cum imagine gemmata, sed & honorificentissimo testimonio beavit; quod idem & ab Augusta MARIA THERESIA paulo prolixius datum. Neque minor Ejus aequo ceteros Europae Principes existimatio fuit, apud quos omnes, etiam in causis difficillimis missus, Viri ingenio, prudentia, & rerum cognitione Maximi, laudem est consecutus: obtinuitque adeo, quae pro temporum conditione potuerunt, maxime conducibilia, vel incommoda nobis minantia, quam potuit lenissime, declinavit.

Neque ignara fuit, quantum Amplissimo Viro deberet, aut ingrata adversus plurima ejus in se merita, Civitas: siquidem aliquoties, communibus suffragiis Summi Concilii, Consulari honore dignus habitus, & forti commendatus est: quae quamquam non annuerit huic expectationi, & Viros nobis pariter Praestantissimos dederit; tamen & SVRLANDVM hoc in numero omnium judicio vel maxime habitum fuisse, occultare non potuit, nec merita ejus Consularia apud memorem posteritatem obscurabit.

Inter externa vero virtutibus Viri addita Ornamenta referendum est, quod Eum Serenissimus Princeps Swartzburgicus proprio motu Comitem Palatinum constituerit anno MDCCXLI. atque inter cetera consueta hoc quoque, ut videtur, singulare ei largitus sit, ut posset cujuscunque generis Literarum, Instrumentorum, Documentorum, Privilegiorum exempla transcripta, sui nominis fide suoque sigillo munire, sic ut eandem, ac ipsius Principis manu & sigillo firmata, vim ac potestatem haberent.

Alii externorum Principes viri huc venientes, & quisque nobiliore loco fuit privati, frequentes adeundo SVRLANDVM, & colloquium ejus ac consuetudinem ambiendo, quanti hunc Virum facerent, satis declararunt. Quae omnia ut gratiosum, dum vixit, etiam foris fuisse, testantur, ita ferae in Patria posteritati Ipse se praestitorum officiorum fructu & scriptorum elegantia ac gravitate commendabit. Et quanquam iis singulatim persequendis ne mihi quidem ipsi, nedum legentibus satisfacere potuerim; tamen acta ejus futura loquetur Historia Hamburgensis, & scripta ejusdem, quorum nonnulla presso ejus nomine prodierunt, alia in manibus paucorum sunt, sollicite, scio, asservabuntur; utraque autem pro exemplo, bene & agendi & loquendi pro Patria, proponentur.

Ceterum,

Ceterum, quod ad vitam ejus privatam attinet, non infimam ejus, qua felix censenda est, partem constituit conjugium anno MDCCXVI. d. XIV. Octobris initum et per xxxii: annos suaviter cultum, cum Nobilissima femina REBECCA CATHARINA FVRSENIA, Johannis Friderici Fursenii, J. U. L. & Annae Elisabethae Uffelmanniae filia; quae nunc etiam orba marito, tristissimum casum graviter quidem sed sapienter ferens, quanto semper animo fuerit, satis ostendit. Ex hac liberos procreavit sex, omnes, per Dei gratiam, superstites: JOHANNEM JULIVM, absoluto jam Juris studio supremorum in eo honorum Candidatum Dignissimum: NICOLAVM BURCHARDVM, Theologiae nunc in Academia Göttingensi strenue deditum: ANNAM ELISABETHAM: JOHANNEM FRIDERICVM, mercaturae dicatum: DANIELEM ALBERTVM, humaniores literas in Johanneo nostro tractantem: denique CATHARINAM. Quos quidem omnes, solerti adhuc cura parentum educatos, afflictæ Matri pietate & virtutibus suis solatio fore, & genitorem, pro suo quemque vitae genere, industria & amore erga Patriam aemulatuos esse, spe & exspectatione præcipimus: ut orba quamvis marito Vidua in liberorum tamen vita ac fortunis bene constitutis ad senectutem usque pergrandem, quod optamus, acquiescat.

Ipsi Viro Magnifico aditus valetudinis adversæ, & exitus tandem vitæ hic fuit. Coeperat quidem ex vita, nunc quieti prorsus consecrata, & ex assiduis laboribus, dudum semina morbi colligere: at cum ante annos hos admodum quatuordecim, tres fere continuos dies totidemque noctes meditando & scribendo elaborasset, accidit, ut in ipsa curia ancipiti & periculossimo morbo corriperetur, quem tussis deinde aggravavit. * Ex quo eluctatus quidem tunc est divino beneficio, &

F

naturæ

* Hinc convalescenti gratulatio, nomine Patriotarum scripta a Cl. Richeyo nostro VII. Id. Jul. anno MDCCXXXIV. quam elegantiae causa legere non pigebit.

Non poteris, SVRLANDE, mori: quascunque vibraret

In carum pectus ruffis acerba minas.

Non poteris, SVRLANDE, mori: nam tota verabat

Patria, vindicibus non spolianda suis.

TE retinent ciues; TE Patrum brachia stringunt;

TE gemitu & precibus sistit amica cohors

Ipsa tot intentas pavet Atropos anxia voces,

Ac tremulam forfex fallit inepta manum.

Ringitur, eluso traiectu, naula requirens,

Et vacuo repetit littora lentre Charon.

Nec poteris SVRLANDE mori: quippe vsque verabunt

Curia, Tempia, Domus, Gloria, Musa, Salus.

Quin, si nemo vetet, Patriotica vota verabunt,

Vota, quibus pietas imperiosa subest.

Vive igitur, longa dignissime SYNDICE vita,

Ac meritis annos protinus adde pares.

Sera quidem saturum TE reddere taedia possunt;

Nos saturi nunquam possumus esse TUI.

Nexibus ergo Tuum est aut nunquam excedere nostris,

Aut sero demum, si moriere, mori.

naturae firmioris robore; sed non remittens postea a conti-
nenti labore, nec naturae jam nutantis monita, prae inten-
tione mentis, audiens, recurrentem postea & ingravescen-
tem impetum valetudinis saepiuscule expertus est: donec
quinto & tricesimo ante obitum die, Bergedorffio, quo jam
aeger se contulerat, redux, plane lecto affigeretur, vehemen-
tissimis ex eo tempore renum doloribus maceratus, qui du-
rum & asperum intra se hospitem fovendo, ipsi inflammati &
exulcerati esse visi sunt, quantum excrementis judicari po-
tuit. Dicitur autem vix potest, quam fortiter & constanter Vir
Summus hos velut equulei intensioris acerbissimos cruciatus
sustinuerit, cum identidem, quasi facibus admotis intra viscera
perureretur, aut quasi lancinantibus unguibus divelleretur
& disrumperetur. Praecipue vero & hic magnum se prae-
buit pietate erga Deum, cujus se castigationi patienter sub-
misit, quem ardentissimis precibus, etiam clara voce, quo-
ties se solum putabat, veneratus est, cujus & monita & solatia,
& afflictas mentis remedia, a pluribus probis & disertis Sacri
Ordinis viris, & desideravit avidus, & accepit. Atque ita
certus divinae clementiae, & in meliorem vitam intentus,
sic exspectavit mortem, ut eum, qui jam instantis sibi finis
nuncium possit exploratum afferre, plurimum se amaturum
diceret. Atque hic tandem finis exoptatus beatusque Illi conti-
git die xxiii. Julii hujus anni, mane, inter horam tertiam &
quartam matutinam: postquam vivendo explevisset annos tan-
tum lxi. menses duos, diesque totidem; muneri autem suo
praefuisset annos fere undetriginta.

Vixit ergo Vir Excellentissimus sibi suaeque gloriae, imo &
desideriis suis, fatis; Patriae autem quo magis vixit, atque adeo
vitam insumsit, eo illa longiorem & durabiliorem cum valetu-
dine vitam Civi suo optime de se merito precata, & nunc spe ac
voto inaturlus destituta, extinctum dolet acerbius, desiderat-
que vehementius amissum; memoriam interea Viri immorta-
lem grato laudumque pleno animo nunquam non veneratura.

Ceterum, quod unum hoc in casu supererat votum, ut dignus tanto
Syndico successor reperiretur, jam expletum gaudet, postquam nuperrime,
die xxx. Augusti designatus ejus loco est Vir Magnus, Amplissimus, Con-
sultissimus JOHANNES JACOBVS FABER, cognominis Patris, Consulis
laudatissimi, filius, J. U. L. cujus expeditum ingenium, indefessam indu-
striam, singularem fidem, in Actis Senatus excipiendis & ad tabulas refe-
rendis, ab aliquo tempore expertus Ordo Amplissimus, gravioribus ne-
gotiis utilius adhiberi posse judicavit. Unde ex virtutibus Ejus, in isto
vigore aetatis, alterum Patriae, sed longioris Vitae, SVRLANDVM omi-
namur: utque tales complures Reipublicae nunquam desint ex animo
optamus.

